

regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kapitel 31.«

...

»Stk. 3. Retten bør kun, når der er særlig anledning dertil, pålægge en part at betale sagsomkostninger.«

Medens fri proces til sagsøger i ægteskabs-sager (og til appellanten i en appelsag) afgøres efter retsplejelovens almindelige regler om fri proces, jfr. § 330 ff, indeholder § 449 en særregel, hvorefter sagsøgte (appelindstævnte) i denne sagskategori har et ubetinget krav på at få advokat beskikket, uanset om sagsøgtes økonomiske situation er en sådan, at der efter de almindelige regler ikke skønnes at være behov for støtte fra det offentlige til sagens førelse, og uanset om sagsøgte kan acceptere de af sagsøger foreslåede vilkår eller under sagen indtager et standpunkt, som den pågældende klart ikke kan forventes at få medhold i.

Der er i retshjælpsudvalget enighed om, at en sådan særregel – i modsætning til de særregler, der gælder med hensyn til faderskabs-sager, umyndiggørelsessager og sager om administrativ frihedsberøvelse – ikke kan forsvares opretholdt, og at man uden betænkeligheder kan lade advokatbeskikkelse for sagsøgte – ligesom for sagsøger – afhænge af, om de økonomiske betingelser for fri proces er opfyldt. Udvalget finder, at unødvendige advokatbeskikkelser bør undgås, og navnlig domstolenes repræsentanter i udvalget har peget på, at den gældende regel om obligatorisk beskikkelse i dag fører til, at der skal beskikkes advokat i helt ukomplicerede sager, hvor advokatbistand er unødvendig og nærmest pånødes den pågældende part. Der er på denne baggrund enighed i udvalget om, at den obligatoriske advokatbeskikkelse uden betænkeligheder kan erstattes af en fakultativ adgang for retten til beskikkelse efter en behovsvurdering.

Retshjælpsudvalget finder derimod ikke grundlag for at anbefale en kompetenceomlægning, idet man fortsat finder det hensigtsmæssigt, at kompetencen til at beskikke advokat for sagsøgte i ægteskabssager ligger hos domstolene.

Retshjælpsudvalget foreslår herefter, at § 449 affattes således:

»Giver sagsøgte eller appelindstævnte ikke møde ved advokat

- a) i en af de i § 448, nr. 1–3 og 5, nævnte sager eller
- b) i en sag mellem ægtefæller om ændring af aftale eller afgørelse om forældremyndighed,

kan retten beskikke en advokat for parten, såfremt denne opfylder den i § 330, stk. 1, nr. 2, nævnte betingelse og efter rettens opfattelse har behov for advokatbistand under sagen.«

En ændring af formuleringen som ovenfor anført indebærer ændringer på 2 punkter. Domstolene afskæres således fra at beskikke advokat for sagsøgte i en ægteskabssag, hvis partens socialindkomst overstiger den grænse, der er fastsat ved justitsministeriets bekendtgørelse om fri proces, for tiden 83.000 kr. for ikke-forsørgere, 110.000 kr. for forsørgere, med tillæg af 15.000 kr. pr. barn, der forsværes af parten.

Dernæst sker der den ændring, at selv om sagsøgte har en socialindkomst, der ligger under den nævnte grænse, vil advokat kun blive beskikket, hvis parten efter rettens vurdering må antages at have behov for advokatbistand under sagen. Behovet vil typisk være tilstede i den talmæssigt ikke ubetydelige gruppe af sager, hvor der er uenighed om forældremyndighedsspørgsmålet. Også tvist om ægtefællebidrag, retten til at fortsætte ægtefællernes lejemål eller om betaling af et beløb efter ægteskabslovens § 56 vil dog som hovedregel medføre, at retten beskikker sagsøgte advokat.

Der kan imidlertid forekomme sager, hvor grundlaget for separation/skilsmissе og vilkårene i forbindelse hermed er så åbenbare, at advokatbistand må anses for klart ufor-nøden. Dette vil således kunne være tilfældet, dels hvor der er tale om opløsning af et kortvarigt, barnløst ægteskab, dels hvor skilsmisse søges på grundlag af en separation med vilkår, der også skal være gældende for en senere skilsmisse. Sådanne tilfælde vil vel som oftest blive afgjort udenretligt ved bevil-ling til separation/skilsmissе, men dette forudsætter ifølge ægteskabslovens § 42, at begge parter er enige herom, og at de faktisk medvirker ved bevillingsproceduren. Det forekommer imidlertid ikke sjældent, at sådanne tilfælde må afgøres ved domstolene på grund af den ene parts vægring. Domstolsbe-handlingen får i disse tilfælde en mere for-